

TAISTO LAMPIN OMAELÄMÄKERTA: MONIEN MUISTOJEN TARINA

Taisto Lampi

Olen elänyt suhteellisen onnellista elämää. Olen saanut kokeilla kaikenlaista elämäni aikana. Lapsuudessa, alle 10-vuotiaana, minua vedettiin metsikköön puulaatikossa, jossa oli pyörät alla. Siellä me lapset leikimme kesäisin ”pum-sotaa”. Koska minä en päässyt liikkeelle, olin tavallisesti vanki. Kerran kun olin vankina, ajattelin, että lähden karkuun. Pudottauduin käreystä maahan ja pyöriskelin eteenpäin. Kun minut löydettiin, olin kusiaispesässä. Siitä riitti puhetta pitkäksi aikaa.

Kun aloin aikuistua, eräs myymälänhoitaja ja johtaja Pomarkusta hankkivat lehtiasiamiespaperit. Tilasin kaikenlaisia lehtiä vuositilauksiksi ihmisille. Yksi maatalon isäntä antoi minulle 400 markkaa rahaa, jotta saisin ostaa mopon. Minä maksoin rahat takaisin lehtimaksuilla; en lähettänyt hänelle laskua tilauksista kolmeen vuoteen. Se mopo oli ensimmäinen, jonka ajoin loppuun. Niitä oli yhteensä kolme.

Työ alkoi vähitellen sujua. Kerran olin myyntireissulla mopollani. Olin yleensä kauhean ujo enkä puhunut vanhempien ihmisten keskuudessa juurikaan. Pysäköin mopon tien varteen ja ajattelin, että minun on pakko alkaa puhua enemmän ammattini takia. Mentyäni taloon aloin aluksi puhua kaikenlaista, mitä mieleen tuli. Esitin lopuksi asiani, ja se toimi. Systeemi oli hyvä. Vähitellen puhekin kehittyi ja rohkeus kasvoi, ja piiri laajeni käsittämään koko Pomarkun alueen. Pian alue laajeni käsittämään Siikaisen, Noormarkun, Kankaanpään, Lavian ja jopa Jämijärven.

Kulkemista kesti 20 vuotta, kesäisin huhtikuun alusta lokakuun alkuun olin joka päivä jossain päin maailmaa. Muistan yhden tapauksen, kun lähdin Leväsjoelle. Olin ajellut metsätietä pitkin ja nukahtanut keskellä tietä. Mopo oli käynnissä, ja minä nukuin. Eräs autoilija tuli ottamaan olkapäästä kiinni ja sanoi, voisinko vähän väistää, että hän pääsee ohi. Toinen erikoinen tapaus Leväsjoella oli, kun muistin yhden tiehaaran väärin. Kello oli kymmenen aamulla ja ajoin risteyksestä suoraan, vaikka olisi pitänyt kääntyä. Tie päättyi, ja Isojärvi tuli vastaan. En päässyt takaisin, vaikka aikani yritin ja yritin. Mopo ei kääntynyt. Lopulta kahden tai kolmen aikaan pudottauduin maahan ja aloin kontata takaisinpäin. Tuli vettä vastaan, enkä päässyt yli, koska vesi oli noussut sillä aikaa, joten jäin vain odottamaan. Kun olin ihmeteltyt jokusen tunnin, poliisit tulivat veden ylitse, ottivat minut kyytiin ja veivät Pomarkun kunnanlääkäriin luo. Lääkäri kysyi velipojaltani, sattuuko minua johonkin. Oli tyypillistä, että hän ei voinut minulta itseltäni kysyä. Polveni olivat haavoilla, koska olin kontannut 200 metriä.

Sitä asiaa ihmettelin, että en koskaan nähnyt muita vammaisia missään. Vasta jälkeempäin sain tietää, että joissakin taloissa oli vammaisia, mutta heistä ei puhuttu mitään eikä heitä koskaan näytetty. Oli arka kohta ihmisille, että heillä oli vammainen lapsi. Aloin vähitellen ajatella, että niiden vammaisten hyväksi oli tehtävä jotakin. Niin perustin yhdistyksen, josta annettiin avustuksia vammaisten opiskeluun. Lehtimiestoimi laajeni niin suureksi, että aloin harkita lopettamista ja ajatella opiskelun aloittamista. Isä hoiti loppuaikoina tätä lehtihommaa, koska sitä ei voinut lopettaa yhtäkkiä.

Ensimmäinen opiskelupaikkani oli Lehtimäen opiston kahden kuukauden kurssi, josta haettiin sopivaa ainesta talvikursseja varten. Minä töppäilin kahden kuukauden kurssilla aika pahoin. Muistan, kun tulin eräänä aamuna syömään ja istuin sosiaalihoitajan pöytään.

Siinä tuli puheeksi uskonto. Tämä sosiaalihoitaja oli kirkkouskovainen. Sanoin eräässä yhteydessä, että olen tyytyväinen siihen, että joka aamu kierrän kaksi kertaa lipputangon ympäri ja tulen syömään. En tiedä, mitä hän ajatteli asiasta, mutta jälkepäin olen tuuminut, että olipa typerästi puhuttu. Jokainen on vakaumukseltaan se, mitä on, ja sitä pitäisi kunnioittaa.

Lehtimäen opistolla oli tapana matkustaa ulkomaille. Kesällä menimme Ruotsiin. Siellä minä sekoilin yhdessä puheopettajan kanssa. Menimme kaupunkiin ja haimme joka kaupasta mansikoita, ja kaverit tulivat hakemaan meitä laivalle, koska laiva ei odottaisi.

Minulla oli opiston asuntolassa kämppäkaveri, joka oli kauhean pikkutarkka joka asiassa. Opistossa oli sellainen tapa, että joka aamu annettiin numero siisteydestä, esimerkiksi sängyn petaamisesta. Kaveri sai aina kympin ja minä aina nelosen. Sitten kaveri ihmetteli loppuaikoina, missä minä olen yöt, kun en ollut kämpässä.

Tällä kahden kuukauden kurssilla käytin viiniä useita pulloja ja ajattelin viedä ne tyhjät pullot kotiin äidille mehupulloiksi. Keräsin niitä komeroon. Loppuaikoina kun eräänä päivänä tulin kämpälle, kaveri sanoi, että hän oli siivonnut ja vienyt kaikki pullot roskikseen. En voinut suuttuakaan siitä. Sitten kurssin päättäjäsissä hän kysyi opettajilta, eikö täällä ollut alkoholin käyttökielto. Opettajat sanoivat siihen, että oli. Kaveri kysyi, miksi Lampi joi niin paljon alkoholia. Opettajat vastasivat siihen, että hän oli muutenkin vähän erikoistapaus.

Kerran oppilaat menivät kirkkokonserttiin, ja siellä oli eräs tuttava Porista. Me olimme aika hyviä kavereita, ja kun toiset lähtivät kirkkoon, me lähdimme kapakkaan istumaan. Pidimme oman konserttimme ja se oli hyvä! Kurssi päättyi ja pohdiskelimme, ketkä voidaan ottaa talven kursseille opiskelemaan. Vaikka olin töppäillyt paljon, opettajat antoivat maininnan, että olin hyvä oppilas, joten pääsin talven kursseille. Jouluna todistukseni keskiarvo oli 9,5; se oli hyvä hetki.

Minä, tämä porilainen kaveri, yksi helsinkiläinen poika sekä puheopettaja lähdimme hakemaan pontikkaa Lehtimäeltä. Löysimme sitä eräästä paikasta, sulkeuduimme kämppään ja nautimme tätä "korpirojua". En ollut koskaan elämässäni ollut niin kipeä kuin seuraavana päivänä. Kaikki olisi mennyt putkeen, mutta tämä helsinkiläinen kaveri kavalsi meidät. Siitä ei tullut kuitenkaan mitään pahempaa, opiskelu jatkui normaalisti. Keväällä kurssi päättyi, ja todistukseni keskiarvo oli 7,5, enkä päässyt enää jatkamaan.

Hain Kauniaisiin työväenakatemiaan, ja siitäkin käytiin kova keskustelu, pääsisinkö sisään, koska en ollut käynyt kansakoulua. Opettajat epäilivät, että en pärjää siellä. Pääsin kuitenkin opiskelemaan sinne vuonna 1976. Se oli kovaa aikaa: opiskelimme aamuyhdeksästä iltayhdeksään ja luimme yöt. Kun kurssi keväällä päättyi, menin Punkaharjulle kuntoutuslaitokseen. Sanoin siellä, että en tee mitään vaan nukun ainakin viikon. Toinen vuosi tuli, ja sain jatkaa. Se oli ensimmäistä vuotta paljon helpompi. Keväällä sain kurssit loppuun kuukauden etuajassa. Loppuajan asuin kapakassa. Se oli kivaa aikaa.

Eräänä iltana olin tanssimassa paikallisessa ravintolassa porilaisen tytön kanssa. Hän istui lopulta syliini, ja portsari tuli kieltämään meitä. Muut asiakkaat sanoivat lähtevänsä pois, mikäli minä en saa olla tytön kanssa. Portsarin oli pakko antaa lupa jatkaa. Kivaa oli myös se, että tämä kuukausi ei maksanut minulle mitään, koska muut asiakkaat tarjosivat aina,

kun olin paikalla. Voisin mainita vielä siitä kurssista sen verran, että yksi tentti tuli takaisin sen vuoksi, että en ollut lukenut koko kirjaa. Opettaja pyysi minua tukiopetukseen. Sanoin, että en tule, koska uskon pääseväni tentistä läpi, jos vain luen kirjan. Niin siinä kävikin.

Minä olin kauhean laiska kirjoittamaan tenttivastauksia. Laskin tarkkaan, paljonko saan pisteitä kustakin vastauksesta, enkä kirjoittanut yhtään ylimääräistä. Eräs opettaja sanoi, että kyllä se tentti meni läpi, mutta voisin kirjoittaa enemmän. Siihen päättyi minun opiskeluni, vuosi oli 1978.

Päästyäni koulusta minulla oli kaksi asuinpaikkaa tiedossa: palvelutalossa sekä Porissa että Tampereella. Valitsin Tampereen siksi, että siellä oli yliopisto. Ajattelin jatkaa opiskelua. Olin yliopiston pääsykokeessa ja sain tuloksen, jossa sisäänpääsystä puuttui yksi piste. Sekin oli pelkästään sen vuoksi, että minulla ei ollut tarpeeksi aikaa kirjoittaa. Tieto meni akatemian opettajien korviin, ja he sanoivat minulle, että jos olisin etukäteen maininnut heille yliopistosuunnitelmistani, olisin päässyt jatkamaan akatemiassa. Jälkeenpäin ajatellen olisin joutunut kamalan koville. Nyt olen suhteellisen tyytyväinen elämäni täällä Porissa.

Olen kolme kertaa ollut kuntoutuksessa Punkaharjulla. Lisäksi olen käynyt Kankaanpäässä olevassa kuntoutuslaitoksessa kolme kertaa ja Maskussa olevassa myös kolme kertaa. Ensi vuoden alussa menen taas Maskuun. Sen jälkeen kuntoutukset loppuvat. On väärin, että ihmisen täyttäessä 65 vuotta ei saa enää kuntoutusta. Minun käsitykseni mukaan juuri silloin pitäisi alkaa kuntouttaa entistä enemmän.

Vuonna 1980 perustin yhdistyksen nimeltä Porin Invalidiavustus ja -tuki ry, joka jakoi avustuksia vammaisille opiskelijoille. Se toimi vuosina 1980–2002. Kun se päättyi, perustin Porin CP-yhdistyksen oheen Taisto Lampin rahaston, joka jakaa anomusten perusteella vammaisille avustuksia opiskeluun.

En voi sanoa mitään yleistä ohjetta CP-vammaisen kuntoutukseen, koska kaikki ovat erilaisia tapauksia. Mitään kaavaa ei pysty antamaan, koska on tosiasia, että pitää joustaa – ja paljon – joka asiassa eikä katsoa asioita yksipuolisesti. Onneksi itse olen pystynyt tähän.